

FEDERATIUNEA

Diurnalul politic, literar, comercial și economic.

Va esi Luni-a, Mèrcuri-a, Vineri-a ser'a, și Dominec'a deminèti'a.

Cancelari'a Redactiunii:

Malulu inf. alu Dunarii, Nr. 12.

Locuinti'a Redactorului:

Malulu inf. ala Dunarii, Nr. 19.

Scrisorile nefrancafe nu se voru

primi decât numai de la corespun-

dinții regulari ai „Federatiunii“

Articlii tramisi și nepublicati se

voru arde.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.

Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr.

Pre anulu întregu . . . 15 fl.

Pentru Romania:

4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2

de anu, — și 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni:

10 cr. de linia, și 30 cr. taps'a tim-

brale pentru fiesce care publicati-

une separatu. In Loculu deschisu

20 cr. de linia

Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 5. ianuaru 1868.

Cestiunea carea stă la ordenea dilei și carea agi-tédia asta-di atātu de multu pre barbatii de statu si pre dñurnalistii Austriei, e: reorganizarea ostei și re-ductiunea (scaderea) speselor ce casiuna acesta pre-mare masina mistuitoria și neproductiva. In nrulu tr. vedidramu (in scirile electrice) sum'a la care s'ar reduce erogatiunile amintite, vomu vedè in cātu va fi implinita dorintia opiniunii publice. Se pare inse că fatia cu nesigur'a situatiune europeana, reducerea cestiunata se va amanà pre timpuri mai bune. Sedice că guvernulu are de cugetu a supprime prefectur'a generale (gen. Commando) a carei-a capu e Arciducele Albrecht, apoi faim'a despre inlocuirea lui Iohn (care ar deveni capu alu statului generale) prin generalulu Kuhn se totu sustiene și se adauge că acestu oficiu superioru ar fi unulu d'entre cei mai voinici ai armatei austr. Lucrulu primariu alu noului ministru ar fi punerea la pensiune a mai multoru ofici-eri superiori betrani sèu a fara de servitiu, mai de parte, alta reforma: de a reduce efectivulu armatei și a creà in ambele părți a le imperatièi câte una reserva și câte unu asiè numitu Landwehr, (ca in Prus-sia) care in casu de nevoe ar completa efectivulu ar-matei.

In fine una lege noua in privintia inaintariloru mai justu. Tote aceste reforme sunt reclamate de multu prin opiniunea publica și sunt intetitorie atātu pentru bun'a organizatiune milit. cātu și pentru con-sideratiuni financiaru.

Corpulu legelativu alu Franciei se ocupa inca totu de proieptulu legii milit. In sied. de 13. ian. re-portorulu comisiunii au anuciatu că comisiunea — dupa dorintia majoritati Camerei — se invoiesce ca sè se suprima facultatea inlocuirii (suplinire prin altu omu) in gar'da natiunale. Camer'a au primitu toti articlii legii pana la alu 14 le care se va desbate in sied. urm.

Diurnalulu „E p o c'a“ scrie că lordulu Stanley ar fi adresafu cabinetului de Sant-Petropole una Nota pentru a-i cere desluciri a supr'a agitatiunii carea domnesce in mai multe provincie a le imperatièi tur-cesci, si in cari s'ar parè amestecata si Russi'a. Acesta noutate s'a contestatu (trasu la indoela) indreptandu-se că Angli'a s'ar fi marginitu a da suaturi de intie-pletiune și cumpetare guvernului — scribescu. Acum, cu tote că „E p o c'a“ sustiene informatiunile sale. di-urnalulu de Sant Petropole deminte faptul si dice că guvernulu rus. n'a primitu neci una impartesire de care au fostu vorb'a in diurnalulu amintitu. Lucru firescu, Angli'a nu face asemene sminte diplomatece, cari ar fi de natura a grabi și a inmultu incurcaturele, ce marile poteri — intielegandu si pre Russia — voiescu, de nu a le delaturà, celu putienu, a le amanà inca pre unu timpu. Dar daca Angli'a n'a facutu, nu urmeza ca in Francia — in acele cercuri in cari „E p o c'a“ servesc de organu — nu s'ar cercà a se compromite relatiunile Angliei cu Russia, pentru ca sè se reconstituesca aliantia carea fece resbelulu de Crimu si tratatulu parisienu d'in 1856. Totu in ace-stu spiretu „Patria“ reproduce cu placere descoperi-riile foiloru d'in Londonu a supr'a uncltiriloru pan-slavistice. Estumodu se justifica presupusatiunea, cumca perspectivele unui resbelu la Rinu, nu voru intar-lià a se substitui alarmelor de unu resbelu in Oriente, lupta mai îndepartata ce dreptu si mai u-sioru de a se delaturà, dar carea va contribui a per-petuà ingrigirile Europei pururea in arme si gat'a a se sfasià.

Parlamentulu ital. redeschisu a consacratu prim'a sediintia a sa afaceriloru secundarie, vrendu a incungiuirà ocasiunea de a creà incurcature noului cabinetu, mai nante de ce ar fi procedintu acestu-a necesitatiloru servitiului și de a fi ascuratu mersulu regulariu alu afaceriloru. — Ministrulu de interne Cadorna, in cerculariulu adresatu prefectiloru rega-tului, dice: Italia posiede cele doue bunuri innalte, libertatea și nuitatea, acè are trebuintia pentru a le garantà ca sè pota aduce fruptele loru, securitatea și lenisea interna.

Camer'a Romaniei libere s'a deschisu, aseptâmu cu sete, sè primimu incunoscintiarile despre gruparea deputatiloru intru spriginirea guvernului actuale, și despre activitatea loru intru interesulu patriei.

Cretanii stau gat'a a reincepe dusmanlele cu Turcii, ba se vorbesce că le ar fi si inceputu, va sè dica. ei nu voru sè fie amagiti prin promisiunile ma-reliu viziru neci nu se tenu de amenintiârile lui. Cu totu dreptulu, tiranii strimtorati promitu stelele si lum'a, si nesuescu a intimidà, inse favorisati de sorte remanu ceea ce au fostu: tirani si anca mai rafinati.

Angli'a a întreprinsu o speditiune armata in contr'a lui Teodoru regele Abissiniici, pentru aresta-rea și maltratarea unoru supusi anglesci. Alta spe-ditiune au innaintatu binisoru in laintrulu tierci, dar epidemia (cium'a) escata intre caii și mulii (cata-rii) ostei i-a impedeatu cātu-va timpu, apoi si vegetatiu-nea cea lusuriosa a terenului, cātu de abidè potcà stra-bate unulu câte unulu pre carârile cele anguste, — cium'a au incetatu și cãtra finitulu lui decembre au datu pre unu terenu mai practicabile, unde cãlile sunt bune, apa si pasciune de ajunsu. Regele Teodoru are curagiu, cã-ci vre sè se apropie insu-si de ostile anglesci pentru a li oferì lupt'a, dar unu capu indigenu cu numele Vagsum, carce s'a rescolatu in con-tra-i vre a-lu combate, estu modu necesarile regelui se sporescu. Speditiunea Angliloru va avè, crèdemu, si rezultate sciintifice, deschidendu cale in laintrulu acestui regatu necunoscutu pana acum Europeaniloru.

Deputatii romani dietali de legea gr. cat. — ve-diendu zelulu, celu neastemperatu alu legiunii de diurnale semioficiale, si mai cu sama pre cavalerii de la „Pesti Napló“ de la repausatulu „Magy. Ország“, cu renegatulu romanu Pumperu (Pompéry) in frunte, de la „Unio“ etc., cu carele se întreceau in atacuri a supr'a bieteii mitropolie romane de Alba-Iulia, comba-tendu prin Don Quixetiadele loru drepturile ei, ba pro-punendu chiaru desfiintiaru ei, — se adunara si se consu-atuira a supr'a modululu de urmare in asta cestiune importanta pentru romani si caus'a loru natiunale. Dupa ce toti descoperira parerile loru, cã filipicele in contr'a Mitropoliei, sunt resunetulu antipatiei și ne-casului magiariloru in contr'a tientei firme si nati-unale a repausatului mitropolitu Siulutiu, pre care voia a-lu persecutà si dupa morte, si cã in acesta procedere insu-si ministeriulu magiariloru inca ar fi avendu partea sa de actiune, vrendu pote a ispiți sentiemintele Rloru, decisera a face pasi colectivi la ministeriu intr'unu memorandu, si graitorului i-se concediù insarcinarea de a spune ministriloru cu ocasiunea inmanuarii memorandului resentiu ce au casianatu in inimile Rloru acele faime sinistre respan lite prin filipicele diurnaleloru mag. si ingri-girile deputatiloru rom. cari nu potu crede cã in asta epoca a constitutiunismului sè se calce cu peciorele drepturi respectate de insu-si absolutismulu cadiutu. Ministrulu Andrassy si Eotvos au datu cele mai po-sitive ascurări cã guvernulu mag. nu i-a trecut prin minte a luà drepturi avute, d'in contra va sta-rui a le inmultu, etc. si cã guv. are cele mai bune intentiuni fatia cu Romanii.

Publicâmu in traducere testulu memorandului.

Memorandu

alu deputatiloru romani gr. cat. in caus'a su-plinirii prin alegere a veduvitului seaunu episcopescu de Fagarasiu si totodata metro-pitanu de Alba-Iulia.

Scaunulu mitropoliei de Alba-Iulia a devenitu vacantu prin morte a lui Alesandru Sterca Siulutiu intemplata in 7 sept. 1867.

Credintiosii romani gr. cat. din Ungaria si Tran-silvania, aproape la unu milionu si diumetate, dorescu din tota anim'a ca cātu mai curendu sè se faca des-pusetiune pentru inlocuirea scaunului metropolitano memoratu,

Molcomirea individuale si sociale a atâtoru ce-tatieni, precum si aপরera intereselor loru religiose, atātu de importante, pretindu deslegarea acestei ces-tiuni ardieteric, si inca o deslegare, care sè cores-punda dorintiei generali, de care sunt inspirati toti credintiosii acestei provincie metropolitane.

Condusi de aceste motive, subscrisii deputati dietali, ca locuitori din tinenturile romane gr. cat., se simtu indemnati a substerne intr'unu memorandu — ceoula asteptariloru comuni a totoruru cetatieni-

loru, cari i-au alesu — dorintiele generali si postu-latele coreligiunariloru loru in privintia procederei acestui scaunu arclii-pastorescu.

Inse ca sè se pota tienè o directiune ratiunabile in procedur'a, ce se va urmà, mai innainte de tôte trebeu lamurite mai de aproape doue întrebări, adeca:

a) Care este trecutulu mitropoliei gr. cat. de Alba-Iulia?

b) Ce mesure s'au luat in timpurile vechie si mai recinti pentru suplenirea veduvitului scaunu me-tropolitano?

Memorandulu de fatia n'are de scopu a insirà datele istorice ale intemeiàrei mitropoliei de Alba-Iulia si ale sustarei ei in decursu de atâte secle pline de adversitati, prin cari a trecut.

Numerose sunt cauzele politice cari nu admitu una atare procedere;

pentrucã, de o parte candu ni-amu aduce a minte, cu deplina multumire de preagratiunele di-plome ale lui Mathia, Vladislau și ale altoru prin-cipi, in cari se memoreza mitropolitii de Alba-Iulia intr' unu modu corespundietoriu demnitati și condi-tiunei loru ierarhice, — candu amu insirà mai de parte atâte ordinatiuni regesci distribuitoire de drep-tate și binefaceri, in cari romanii, atunci de ritulu greco-orientalu, d'impreuna cu preotii loru si-aflau scutu și alinare in seclulu alu 15 in contr'a impilãri-loru episcopiloru rom. catolici transilvaniani;

n'amu poté de alta parte, sè trecemu cu vede-rea aceea stare de oppressiune in care devenise cre-dintiosii beserecei orientali sub principii indigeni ai Tran-silvaniei; nesmintiti aru trebui sè eschiamâmu cu dorere considerandu degiositori'a tractare si persecu-tiunile cari le intempnara d'in partea principiloru capii și personele beserecesci de atunci.

Dar e si de prisosu a insirà date speciale spre adevieria unui faptu istoricu, despre care atātu Martinu Szentiványi, Pray și alti istorici ai patriei, cātu și nenumarati straini dau dovedi necontestate.

E faptu istoricu, cã mitropolitii gr. orientali ai Transilvaniei, a caroru jurisdictiune s'a estinsu si peste supusii loru sufletesci din Ungaria, se amin-tescu in timpurile mai vechie in diplomele princip-iloru catolici, acum ca mitropolitii de Alba-Iulia, acum ca mitropolitii ai Transilvaniei, dar totu-de-un'a cu titulu de mitropolitii.

Si de-si sunt casuri, candu sub principii indi-geni ai Transilvaniei, si dupa an. 1701, sèu dupa-ce o parte dintre credintiosii de ritulu orientalu s'a unitu cu beserec'a Romei, capii beserecesci de atunci s'au numitu simplu episcopi romani, era dupace s'a trans-pusu scaunulu metropolitano in an. 1721 la Fagara-siu și in an. 1738 la Blasiu, de dupa numirea resie-dintei loru se mentiunea ca episcopi ai Fagarasiului; totu-si nu aflâmu in tote legile Transilvaniei vr'o decisiune, prin carea s'ar fi ordenatu degradarea mitropoliei de Alba-Iulia la episcopatu, și prin ace-st'a se i-se fie schimbatu bazea ei cea legala.

Neci aceea nu se pote presupune cã, Atanasiu, metropolitulu de Alba-Iulia, cu o mare parte a cre-dintiosiloru sèi d'in Transilvania și Ungaria unindu-se la an. 1701 cu beserec'a rom. catholica, pentru ac-tulu de uniune facutu in interesulu religiunii cato-lice sè se fie intentiunatu a se despoia de demnita-tea sa de metropolitu ori prin pontificele romanu, ori prin regele Leopoldu, care domnia pre atunci.

Delaturarea titlului de metropolitu n'are nici o basa juridica, si nu se pote atribui decâtu negligin-tiei emanate d'in vitregiunea timpoloru de atunci, si cumca n'a avutu vre-o influentia decâtu numai a supr'a titlului, dar neci încātu a supr'a restringeri jurisdictiunei metropolitane, se pote dovedi prin ne-contestabil'a experientia istorica, cã capii beserece-sci din Transilvania inainte și dupa uniune, in cur-sulu unui seclu si diumetate, in tote scriptele si co-respundintiele loru oficiale, precum si in cârtile beserecesci tiparite s'au numitu, pre sine neintreruptu acum ca mitropolitii de Alba-Iulia, acum ca metropo-liti ai Unguriei, Transilvaniei și ai partiloru adnesate, si a supra totoruru tinenturiloru acestoru-a au avutu jurisdictiune metropolitana.

Dara Archiereii nostri a potutu pre dreptu între-buintia și dupa uniune titulu de metropolitu si din cauza, cã uniunea cu beserec'a apusului s'a intem-platu pe cale sinodale, primindu-o cu metropolitulu

Candă e ceriulu intunecat, sémēna a abisu, care campla e sterpa, o numimă desiertu, muntii fără tesauri sunt numai bolovani; chiaru asiē si poporele fără luceferi, fără genii ni apară sterili, le dicemă mogice.

În timpii moderni, candă la noi — lucră abnorm — egemonistii se provoca la trecut, la drepturi istorice, si se calărescu pre privilegiurile feudalistice, ni luărămă indēmnu a mai subtrage ce-va-si d'în nimbulu celor esalati pentru trecutulu lor gloriōsu; a le pune în vedere: cumca cei mai mari idoli ai lor si aperiatori ai libertatei si independētiei patriei comune — înca si după caderea ei la Mohaciū — s'a emanatu chiaru d'în sinulu poporulu romanu, prin ei atātu de urgisitu.

Intielegemă pre martirii cei d'în urma a luptelor de independētia a Transilvaniei si Ungariei sub firma „Pro patriae libertate“: pre **Racolția. Bateanu, Barceanu, Miculu** (unguresce: Rákótz, Bottyán, Beresényi, Mikes.) Aici e timpulu sē ne revindicămă d'în volumii istoriei patriotice totă pagin'a care e a noastră, ea sē vé la si cei scurti la vedere: si sē ieie la înimă ve liendu cumca natiunea romana, e o minera ne explotăvera în tesauri, a leca în genii, în barbati mari, e o campia verde man lra cu flori, înca si atunci candă o bateă amaru grān lin'a sclaviei, jugulu tiranu alu feudalismulu.

Nu cā dora ar' detorū poporulu romanu vre o suvenire mai placuta, ori mai fiorosa familie de Racolția, de cātu celorlalti principii feroci numiti si independēti — producemă noi d'în sicriulu celu pulverosu nescari documinte? nu, cā neci Racolțienii nu ni-an facutu mai multu bine decātu celorlalti principii ai Transilvaniei; ma de dragulu celu mare au tientiū a ne calvinisă si apoi a ne ungu risă si cu fortia; si asiē voin lu-ne reulu, ni-au făpuitu bine, au în red' a usulu limbii slavone în baserica romanesca d'în Ar lēlu si partile lui (7. comitate transtibiscane) etc. — Rentroducandū-se limb'a romana esalata prin fanatismu — nu pre noi ne di-regu alte puncte de vedere; — vremă sē clatināmă pre egemonistii în creștin'ăloru desierta, — ca si cum ar' fi fostu, ori ar' fi de presintu singuri ei faptorii politici ai țierei; vremă înse de odata a da dreptu si adevērul istoric.

Nu este țiera mai incurcā, în originea barbatilor de renume istoric, de cātu Ungari'a, unde istoricii si profesorii unguri, îl identifica cu țier'a seu mai bine numirea ei Magyar si tote limbile nemăgiare; numai asiē pricepemă apoi cā Corvini d'în Romania, Zrinyiesci d'în Croatia, Cnezii d'în Banatu (atunci candă neci n'a fostu altu sange colonisatu decātu rom. în cele 8 districte, precum: Lugosiu, Siebisiu, Mehalia, Halmasiu, Crasiōva, Berzava, Comiatu si Ilalia). — Dragescii (Drăgfy) d'în Ungaria etc. a fostu sange de ungu; originea naturalminte o intortoca; fia-ne esemplu numai cele scrise pentru Corvini.

Chiaru asiē s'a întemplat si cu famili'a lui Rakotzi; istoricii unguri cu unulu de autoritate Sim. Kéza în frunte, pre Rakotzi-eni i deriva d'în Bohemia, noi din parte-ne nu mergemă asiē de parte, ci numai la țierior'a eroilor la „Selagiū“.

În locu sē facemă multe vorbe, punemă în ochii on: lectori „do cumentē“ anume sub

lit. A)

Unu Recusitoriu benignu a imperatului Iosifu alu II-le, îndreptatu cātra presi lele Tabulei regie com. Paulu de Bethlen în caus'a actoriloru Gavriilulu, si Iacovu nobili de Racolția (Rákótzfalva). Sub

lit. B)

„Deliberatulu“ Tabulei Reg. pre basea a loru 5 puncte momentose; celu d'antāiu e unu „transumtu legalu“ d'în sacristia conventulu V. M. de Kolos-Monostor, în care despre famili'a de Racolția între altele se dīce: alioquin etiam de nobili propapia originem ducentem. — Acestu deliberatu se dateza în Muresiu-Osiorheiu 4. Decembre 1781. Sub

lit. C)

„Litere certicatorie“ a comitatulu Solnocu-demidilocu earasi în caus'a nobililoru de Rakotzi de Rákótzfalva. Dato Tasnalu 25. Novembre 1791. în adunarea țienuta în 16. totu acelei-a-si lune. Sub

lit. D)

„Deductiunea Genealogica“ a familiei nobile Rákótz de Rákótzfalva, ca si unu documentu în unu procesu productionale de mai tardiu (1825) fia si cam ne perfeptu împartitu, noi lu comunicămă cum l'amu gasitu.

Copia ad Nr. 3857, an. 1791. Lit. A.) item 6290. an. 1795.

(Documentu latinescu prin carele imperatulu Iosifu II amintesce cā c. Paulu de Bethlen, camerariu, consiliariu si presied. tablei judec. a Transilvaniei si părtilorū adnesse

d'impreuna cu protonotarii acelei table jud. „Nobis exposuerint qualiter iidem virtute aliarum literarum nostrar. requisit. pro partibus et in personis nobilibus familiae Rákotzy modo legali et autentico emanatarum . . . requisiti fuerint. Quatenus iidem causam super personali nobilitate, legalique immunitate productionalem familiae suae coram eadem Tabula nostra reg. judic. anno 1754. agitata m moreque solito in archivum Tab. reg. repositam requirement; ac reinventarum tenorem exponenti familiae Rákotzy in transumto literar. nostr. alio sub sigillo nostro judic. requisit. tenor et verbalis continentia sequitur in hunc modum:

„Josephus II. D. gr. Rnor. imp. sper aug. Germ. Hung. Boh. R. AD. Austr. D. Burg. MPr. Trans. Com. Tyrolis et Siculor. Fidelibus nostr. etc. . . . Exponitur Maj. nostrae pro partibus et in personis nobilibus Lica, Petri senioris et junioris, Moca, Pascu, Iuvon, Theodori senioris, Gliga et Fillimonis singulorum Rákotzy de Rákótzfalva, qualiter iidem partibus processus super personali nobilitate legalique immunitate productionalis nobilium Gabrielis, Ioannis et Iacobi Rákotzy de dicta Rákótzfalva ut auctorum contra communitatem possessionis Caltra comitatus nostro Szolnok inter. adjacentis II. moti ac anno 1754, coram toties fata Tab. nostra reg. jud. agitati ac decisi moreque solito in archivum seu conservatorium literarum Tabulae nostrae, repositi, plurimum indigerent essentque eidem eidem summe necessarii. Proinde vobis (hui Bethlen si Protonotarioru) harum serie committimus et mandamus firmiter, quatenus acceptis praesentibus statim Vos processum productionalem corum vobis in eadem Tab. nost. reg. agitatum ac decisum, more que solito in archivum repositum diligenter requirere et reinvenire, requisitique et reinventi tenorem in transumto literarum nost. alio sub sigillo nostro judic. et autentico, annotatis exponentibus pro jurium suorum munimine extradare modis omnibus debeatis ac teneamini. Caveatis tamen ne dolus aut fraus hac in re contingat aliqualis, secus non facturi. Datum in lib. reg. que Civit. nostra Maros-Vasárhely, Die 2. Mens. Dec. An. D. 1781.“

Quae quidem literae tunc erant clausae confectae et emanatae, nunc vero apertae, cuius parte in in exteriori ab una, sequens titulus legebatur: „Fidelibus nostris, sincere Nobis et pec. Dilectis Paulo com. de Bethlen camer. Consil. item nost. Status et Regii in M. Trans. Ppatu, part. que eid. adn. Gubernii actuali intimo Tabulaeque no. reg. in dicto Trans. Ppatu Iudic. in persona nostra Praesidi, Magistrisque no. Protonotariis pro partibus et in personis inscriptae familiae Rákotzy de Rákótzfalva requisitor. literar., ab alia vero parte erant sigillo nostro judic. et authent. supercera rubra ductili impressivae communitae et roboratae, cui subscriptum erat „lect. correct“. Unde iidem mndato nos. obedire satis facereque volentes processum productionalem in archivo Tab. no. reg. requirentes et reinvenientes, eundem nobis exhibuerunt in haec verba:

Causa Nobilium: Gabrielis, Ioannis et Iacobi Rákotzy de Rákótzfalva ut actorum contra communitatem possessionis Káltra comitatus Szolnok inter. adjacentis, ut I. I. (va urmă).

Lectorii de bunavointia pereurgan lu preste aceste patru documinte voru află peste totă indoiel'a cumca famili'a de Rákótz de Rákótzfalva, (în Selagiū, comuna romana) acum pe la anululu 1572. si-renoiesce nobilitatea de mai înainte; va se dīca mosii si strabunii lui Racolția (Rákótz) Ursu, Onutiū, Precupu, Onisiū, Moca, Irimie, Pascu, Petrutiu, Vasilica, Petrus. c. l. respanditi d'în Selagiū si în Com. Satumare; d'în ceiseculi departati sunt nobili, si înca nobili de sange romanescu.

Pentru romanetatea familiei Rákótzii numerămă urmatoriele arguminte:

a) la cuibulu lui Franc. Rákótzii care a primitu în Posioniu la anululu 1572. litere armale si nobilitarie, a leca în satulu Racolția Rákótzfalva în Selagiū si astăzi aflămă multe familie nobile romane de Rákótzii, si precum se culege d'în documintele nostre lit. B) Inquisitorii în legitimo transumto Tabulari Littera B) signatis deducunt actores suam Genealogiam, comprobantque eundem suum fuisse Avum; mai la vale: e asdem litteras armales, ita et cognomen Rákótzii retinuerit; e. t. c. chiaru descendenti adevērati.

b) Respectivii descendēti a leca nobili romani d'în Selagiū, si Satumare, nu numai cā sunt romani astăzi, ci precum dovedescu chiaru literile certicatorie lit. C) au fostu si cu seculi mai înainte: sē dora ti-va scrie unguurulu pre unguur — si înca de ar fi fostu cu nume populariu ca unu Rákótzii — ala Moca, Urszuj, Gavrilla, Iuvon, Paskuj, Markuj, Vonyiszic? e. t. c. atāt'a ar însemă a afirmă asiē ce-va, cātu absurdulu.

c) Deca au fostu Rakolțienii romani cu unu seculu mai înainte; naturalminte cā au fostu si cu doi, ori trei, si din veclime pentrucă;

d) sē luāmă în mana istoria — lumin'a adevērului — patriotica începēdu dela Zápolya; ne vomu convinge: cā cesti trei seculi urmatori sunt mai negri, sunt mai împilatori, cu unu cūventu sunt seculi sclaviei pentru romanii din Transilvania si resaritul Ungariei; Aprobatele si Compilatele lui Verbőczy ne scusa de la comentarie; relegea ortodocsa, si natiunea romana se fece obiectulu prostitutiunei, si a persecutiunei amare; mai multe familie nobile romane trecura nu numai în castrele unguurismulu, ci se si calvinisara; celu ce ar' afirmă, cā în timpii acesti feroci famili'a nobila a Rakotzi-eniloru fiindu de sange unguurescu, s'a romanisatu, de a dreptulu lu potemu numi nebunu; nu, ci chiaru din contra famili'a nobile de Rákotzi fiindu de sange romanu, în parte adeca atare crēnga s'a unguurisatu, si calvi-

nisatu; d'în crēng'a aceasta apoi a urmatu, si s'a redicatu la tronulu Transilvaniei, vre-o cinci; înca odata cu istoria a mana, Rakotzi-enii nostri romani escelēza cu începutulu secl. 16 în Selagiū; Rakotzi-nii nostri unguurisati se aredica preste unu seculu la tronulu Transilvaniei (1607).

Celu ce a lesu în istoria patriei luptele de nedepēdētia a principiloru transilvani esecutate sub velulu protestantismulu; si cunosce firulu conspiratiunei Veselēniane; esitul ei gelnicu în piatia de Viena; diet'a sangerosa de la Onolu; pre inquisitorulu Caraffa ca unu Muravieff; si care scie sortea celor esalati de buna voia; numai acel'a va pricepe ce însemna la unguri Rákótzii indúló (Mersulu lui Racolția) si ieremiadele lui Miculu (Mikes.) din Turcia; eara noi gratulāmă natiunei romane, care a emanatu din sinulu seu atari barbati luptatori Pro Patriae Libertate; — de si după spiritulu timpulu — în castre feudale.

Arguminte din tradițiune.

Amu aulitu cu urechile nostre pre unu barbatu de autoritate dīcandū: betranulu baronu polonu unguurisatu cu numele: L. de cāte ori se vorbiă în curtea lui cu mandria de famili'a Rákótzii, dīcea cu gesturi: „a Rákótziaik teremtettét oláh vérűek.“ Si pâna candă ne vomu ocupă de originea lui Bottyán Buteanu — et comp. *) remasu bunu!

Beisuiu, luna dec. 1867.

Ioane Selagianu t. p.
prof. pub.

Vien'a, 14. ianuariu 1868.

(Visit'a gen. Ignatieff la Beust. — Diariulu „Standard.“ — Retragerea minis. de resbelu Iohn. Intrunirea delegatiilor. Imemorntarea remasitiilor lui Massimilianu. — Romania.)

Ambasadorele Rusiei în Constantinopole generalulu Ignatieff în trecerea sa prin Vien'a facu visita cancelariulu de statu Beust. Asta visita dede ansa la multe conjecture si interpretatiuni. Diariulu „Standard“ interpreta visit'a acēt'a în urmatoriele: „De si nu e ce-va straordinariu daca unu ambasadoru rusescu trecu prin capital'a unui statu face visita în țierne alu acelu statu, totu-si, cunoscēdu gen. Ignatieff cumu si staruintie ministrulu austriacu de a se opune politicei aceluia, trebuie se recunoscemă cumcā asta convenire avisata pre cale telegrafica are importanția sa. Daca asta visita este mai multu de cātu unu actu indatinatu de curtenire, atunci trebuie se fia avutu de scopu o apropiare si contielegere între ambele Cabinetē. Fiindcā Austri'a — pre langa totu repausulu si pacea de care are lipsa — nu pote concede, fără de a protestă cu arm'a, o disolutiune a imperiulu turcescu, fia în folosulu natiunalitătii romane si serbe, fia în favorulu imperiulu rusescu, trebuie se considerămă asta visita ca unu documentu viu cā Russi'a are în reservă, ver-unu planu asup'r'a carui-a crede cā va storce si invoirea poteriloru cari sustienū integritatea si independētia Turciei.“ — Pana aci diariulu anglu; noi credemă cā visit'a lui Ignatieff avu de scopu castigarea Austriei pentru Russi'a cā ore succesu-i-a ori ba, vomu vedē! Unii afirma cā gen. rusu si-ar' fi esprimat amaratiunea si nemultumirea asup'r'a țienutei si portarii poteriloru garanti în cestiunea orientale, si anume asup'r'a Franciei d'în causa cā acēt'a încetase de a operă în oriinte si asiē Russi'a neavēndu nici unu aliātu nu pote întreprinde de sine nimica. Se afirma cā minis. de resbelu Iohn se va retrage lasandū loculu mares. camp. de Kuhn. Delegatiunile cis-si transilvanice se voru intrunī în 19. l. c. Sambata voru sosi aci remasitiele imperatulu Massimilianu si se voru depune în cript'a curtei.

Inimiciloru Romaniei li-a caditu reu cā de asta-data ēr' invinse partid'a liberala, democratica; unii si începura a profetă caderea astei partide. Ceea ce ni pare batatoriu la ochi este comuniunea de idei si opiniuni între partid'a retrograda sēu a boiariloru si între inimicii traditiionali ai Romaniei. Pre candă boiarii striga pe tote tonurile cā regimulu liberalu de aci umilescu si duce spre perire patri'a, pre atunci secularii ei inimici denuncia pe fia care di noue conspirăti noue revolte, noue nemultumiri dicēndu cā acestu guvernulu de „aventurieri“ nu face alt'a de cātu perpetua revolutiunea în statulu romanu. Boiarii striga cā patri'a e în periculu de candă nu sunt ei la potere; dar' ce au facutu ei bunu pre candă aveău poterea în mana? Au împilatu poporulu, au umilitu țier'a, au traficatu cu demnitatea ei si au speculatu cu independētia ei. Arete-ne unu esemplu care se vorbēscă pentru ei, sē ni spuna cā boiarii pre cātu tempu au avutu poterea în mana au avutu alta țienta de cātu perpetuarea la domnia? Daca partid'a liberala ar' fi fostu atāt'a tempu la potere cātu ei, aci Romani'a ar' fi mare, mandra si dragalasia ca unu fetu-logofetu cu perulu de aur d'în poveste. Pentru ce ore nu se împaca ei cu progresulu si libertatea? Pentru cā acestea aducu morte tendintiloru lorū neumane. De ar' avē potere le-ar' sugrumă cu o barbaria nespusa, daca n'au, alērga la arm'a celoru neonesti, celoru ce nu credū în poterea unui principiu, alērga la calumnia. Sē le fia de bine!

Noi avemă credētia ferma cā democrati'a va invinge cā libertatea va triumfă totu deun'a. Spiritulu publicu s'a desvoltatu multu la acestu poporu inzestratu de la natura cu unu raru bunu sentiu si cu o junetia perpetua, si credemă cā boiarii si conservativi nu voru mai ajunge nici odata a-lu orbi si domni. Numai democratismulu va da corpulu

deodata totu clerulu si inca pre langa acea ascurare determinata, câ afara de recunoscerea celor patru puncte dogmatice, besericeii i-s'au lasatu neatînse si i-s'au intaritu tôte drepturile si privilegiile sale, si nici câ a facutu vre una data regimulu esceptiune fatia cu capii bes. in contr'a usuării acelor drepturi.

Archiereii nostri si-au aretatu de nenumerate ori plansorile pentru restituirea si usuarea diplomatica a demnității lor metropolitane; e cunoscutu, câ însusi antăiulu nostru regimu respunsectoriu din 1848 s'a ocupatu seriosu cu acea implenire a dorintei romanilor : ca demnitatea metropolitana, întemeiată pe baza legale, si carea a si sustatu de facto in consecințele sale, sê afle o deslegare legiuita, ceea ce s'ar' fi si intemplantu fără îndoială, dacă tristețele evinemințe, ce au intrevinut, nu l'aru fi împedecatu intru definitiv'a regulare a cestiunii.

Acesta rana seculare a romanilor gr. catolici au aflatu in urma, la an. 1855, remediulu sêu, câ adeca metropolia de Alba-Iulia, atâtu in sensulu preagratiôsici diplome a Majestății Sale regesci Apostolice, date in puterea dreptului ce i-compete in afacerile beserecesci, „jus circa sacra,“ câtu si in întelesulu cuvintelor prea chiare ale bulei pontificie, nu se infintieze, ci se restituiesce adeca se reasiedia pre basea trecutului sêu istoricu. Acést'a se adeveresce lamuritu prin cuvintele urmatorie ale bulei pontificie dtu. 6. dec. 1855 :

„Atque ut memoria non interdicat, quod postremus Albae-Iuliensis sive Albae-Carolinensis Metropoli una cum suis diocesanis a schismate ad veram fidem catholicam se converterit et in unitate ac subiectione Romanae Apostolicae sedi vitam Deo reddiderit, prout monumenta testantur, hinc peculiariter concedimus atque indulgemus, ut quicumque in posterum fuerint graeci ritus catholici Fogarasienses Antistites, nomen quoque ac titulum Archiepiscopi Fogarasiensis et Albae-Iuliensis etiam in omnibus et sigulis eorum actis adhibere libere et licite possint et valeant etc. etc.“

Considerandu aceste date istorice, nu se pote nici încâtu latină basea legale a metropoliei de Alba-Iulia, — totu acele dovedescu, câ demnitatea de metropoli nu se pote separă de episcopatul gr. cat. alu Fogarasiului, fiindu-câ însu-si episcopulu temporaneu alu Fogarasiului a recastigatu titlulu sêu diplomaticu si demnitatea sa metropolitana.

Dealtmintrea subsemnatii deputati recunoscemu necesitatea, ca atâtu metropolia de Alba-Iulia, despre care e vorba, restituita numai in deceniulu trecut in demnitatea sa formale, câtu si episcopatele Armenopolei si alu Lugosiului, infintiate preagratiôsici in tempulu mai nou, sê se inarticuleze dupa modulu îndatinatu in legile patriei.

Ni vomu tîenue de detorintia, ca, in câtu nu ne va preveni regimulu respunsectoriu, sê facemu proiectu de lege in privintia acést'a inca in decursulu sesiunii de fatia, mai nainte de a fi disolvita diet'a.

La întrebarea, câ cemesure s'au luat pana acî pentru implerea scaunului vacantu metropolitane? — legile Transilvaniei ni dau respunsu chiaru prin decisiunea : ut Valachi episcopus libere eligant, per principem confirmandum.

Cumca acestu principiu a avutu o aplicatiune practica, ni servesce de marturia istori'a Transilvaniei, care, incependu de la tempulu, candu se face amintire despre starea ierarchica a diferitelor confesiuni, nu ni areta nici unu singuru casu, in carele scaunulu vacantu archi-pastorescu sê se fi suplinitu altmintrea, decâtu prin alegere libera.

Alegerea arhierilor s'a intemplantu totu-de-un'a in sinode amesuratu prescriptelor cuprinse in dreptulu canonicu alu besericeii Resaritului.

Sinodele beserecesci in tempurile mai vechie alegeau prin scrutiniu numai unu individ, carele apoi se intaria de principele; dar' acesta procedura de alegere s'a modificatu mai tardiu intr'atât'a, încâtu asta-di sinodulu propune spre denumire la locurile mai innalte trei individi, cari au castigatu cele mai multe voturi.

Sinodele beserecesci s'au folositu de dreptulu lor de alegere in modulu descriu in decurgere de mai multi secli, neintreruptu, pana la casulu celu mai nou din 1850, canlu s'au candidatu trei-insi, si preagratiôsici fu numitu Alesandru Sterca Siuluti.

La alegerea din urma, ce o amintiramu chiaru acum, au luat parte in sinodulu archi-diecesanu :

a.) Vice-archi-diaconii tracturilor gr. catolice din comitatele transilvaniane, capitanatul Chiorului, comitatele Solnocului-de-midlocu, alu Crasnei si alu Zarendului, precum si câte doi deputati beserecesci din partea fie-carui tractu.

b.) Toti membrii capitlului metropolitane;

c.) Notariulu venerabilei consistorii;

d.) doi deputati ai corpului profesoralu din Blasiu, si

e.) deputatulu cinului calugarescu gr. cat. alu Vasilitiloru.

Ordenandu-se alegerea metropolitului prin guvern, Vicariulu capitulare midilocesce invitările formale la alegere pre diu'a detiermurita de comisariulu regescu, esmisu in aceasta cauza, — alegerea se intemplantu prin votu secretu in presintia comisariului

regescu, si cei trei-insi, cari au capetatu mai multe voturi, se candidesca spre denumire.

Dupa-ce amu specificatu tôte consideratiunile, necesarie pentru adeverat'a lamurire a acestei afaceri, ce astêpta deslegare neamanata; luandu in considerare insemnat'a impregiurare, câ drepturile castigate prin unu usu continuu, si spriginite prin legile trecutului, sunt de a se sustien în vigorea lor; éra cugetandu de alta parte, câ trebuesce a se delatură totu, ce ar' tienti a împedecă prin o procedura contraria usului de pana aci, autonom'a organizare interna a diferitelor confesiuni:

Dorintia nostra in privintia superei scaunului vacantu metropolitane de Alba-Iulia, se cuprinde in următoriele :

1. Ca regimulu sê puna la cale in timpu câtu se pote mai scurtu alegerea metropolitului.

2. Se ordinezce pre calea competentului capitlu metropolitane conchiamarea tuturor tramisilor tracturilor archi-diaconali romane gr. catolice la unu sinodu alegatoriu la Blasiu, loculu de resiedintia alu metropoliei, precum si invitarea acelor'a cari in trecut si la alegerea cea d'in urma avura dreptulu de a tramine, sêu de a participă in puterea gradului lor ierarchicu la sinodulu alegatoriu.

3. Sê se esmita unu comisariulu regescu, in presintia caruia sê se midilocesca intr'o di prefapta alegerea metropolitului in întelesulu canonelor in vigore, — si acei trei individi, cari voru capetă la actulu de alegere majoritatea voturilor sê fie propusi spre denumire.

Cuceriri interne si cu deosebire Uniunea Ardealului.

Dturalulu „Magyar Ujság“ organulu partiei d'in stang'a estrema publica in nrulu sêu de eri (16. I. c.) din pen'a lui Daniilu Irányi unu articulu sub titlulu de susu. Despre Irányi a amintimu de astadata numai atâtu-a, câ se ocupa multu de caus'a nationali, tătiloru, si dă multe sfaturi bune conatiunailor sei

Cu asta ocaziune dupa ce spune, câ prin emanciparea jidoviloru s'a castigatu mai multu decâtu prin cucerirea unei provincie, fiindu câ emanciparea jidoviloru e o cucerire interna, vine la caus'a nationalitatiloru si in urma la uniunea Ardealului.

Nu voiesce sê acuse guvernulu, câ n'a facutu inca pasi spre deslegarea acestor cestiuni importanti, dar' lu-roga, sê nu intardie, ca nu cum-va sê se nască nescari turburări externe inainte de complanarea trebilor interne.

„Nu sufere îndoială, dîce mai departe, câ deslegarea acelor cestiuni nu se pote ajunge pe căli si moduri artificioase, prin castigarea unor'a si prin amutirea altor'a, ci pe calea dreptății, prin multiamirea majorității adeverate.“

Apoi continua : „Nu ve temeti de libertate, ce dati poporeloru la tempulu sêu, ele voru primî cu multiemita, si nu voru abusa cu ace'a. Numai favorea intardfata pierde fără de efectu.“

„Preugetati si aceea, câ de-si unele pretensiuni a le loru ni se paru esagerate, respectiv'a nationalitate abuna-sema va abdice de ele cu tempu, deca gelosi'a de acum se va topi la caldur'a tractării fratiesci, ce va esperiă.“ Atâtu-a despre caus'a nationalitatiloru.

Uniunea Ardealului cu Ungaria o crede a fi si in interesulu Romanilor; ar' dorî ca sê fie mai multu interna, decâtu esterna si ca, in câtu nu s'ar' împedecă scopulu principale, sê se conserve institutiunile Ardealului câtra cari, dîce câ, Romanii si sasii au pre-lileptiune.

„Eca Scotia mai multu decâtu de unu seclu si diumetate e unita cu Anglia, si pana in diu'a de adi i suntu conservate unele institutiuni, legi deosebite. Asiă de esemplu alta lege electorale existe in Scoti'a si alt'a in Anglia. Pentru ace'a totu-si scotianulu e chiaru atâtu de fidelu cetatienu alu Britaniei, ca însu-si anglesulu etc.“

Nu va sê trapeze mai departe despre deslegarea practica si eficace a cestiunii de sub intrubare: Un'a totu-si nu pote trece cu vederea, si dîce.

Cetatea Pest'a proiepteza in representatiunea sa facuta in caus'a sârrii, ca pretiulu sârrii se se reduca la 5 fl, si in Ardealu, unde pan'acum e mai éftina, inca sê se vin la cu acestu pretiu. Dupa parerea nostra abia s'ar potè cugetă vr'o dispusetiune mai neghioba. Ar fi mai bine a se reduce pretiulu sârrii in Ungaria la celu d'in Ardealu, é' nu a se urcă estu din urma la celu de mai nainte.

„Noi, — scrie in altu locu, — nu voimu a îngreuiă, ci a usioră sortea bietului romanu transilvanenu. Noi cu atâtu mai tare ne-amu ingrigi despre desvoltarea spirituale si materiale a acestui poporu, cu câtu ea este mai neglesa, nu ni diace in interesu sê scrutâmu multu, — din a cui sminta.“

„Deca intr'o familia sunt mai multi frati, dintre cari nici unulu nu e bogatu, dar unulu totu-si ară ce-va avere, — ore iubirea fratiesca nu i demanda,

ca inainte de tote sê ve intr' ajutoriu celui seracu? Numimu frati pe nationalitățile nemagiare; si iutre acesti-a romanulu si rutenulu sunt forte seracii inapoiati. Sê aretâmu, câ ce ni e pe limba avemu si la inima. Sê venimu intr'ajutoriu acestor frati. Ministriulu de culte sê infintieze scole mai virtosu intre romani si ruteni, si fiindu câ preutii lor sunt instare mai misera, sê imbunetatesca lef'a lor. Si asia mai departe.“ In urma finesce articulu cu urmatorie cuvinte : „Prin binefaceri vomu castigă mai iute inimile. Acestu-a e modulu adveratu alu cuceririi : cucerirea interna, cucerirea spiretuale.“

Ingrigirile unui pixidariu desperatu.

Sub acestu titlu publica „Hon“ o corespundintia d'in secuime. Pixidariul desperatu e unulu d'intre aceia, cari in sinceritatea lor nu vedu munti de aur in politic'a guvernului actuale, si vinu a se desamagî d'in visurile frumose, ce li promitea fusiunea Transilvaniei cu Ungaria.

„Dupa absolutismu de 20 de ani, a sositu tempuri mai bune, cu sperantie bogate, — dice corespundintele. Dar' evinemințele mai prospete ni spunu, câ ne amu insielatu amaru. Deca privimu cu atentiune miscările de organizare, ne intarimu in acea credintia, câ Transilvania e numai o fia bastarda a Ungariei, si câ epoc'a absoluta d'in trecut si cea d'in presinte semena un'a cu alt'a, in câtu fii patriei si acuma sunt delaturati. Dar in alta privintia inca existe omogeneitate intre aceste doue epoce : sub cea d'antăiu comanda provinciale de întregire (Ergänzungs-Provincial-Commando) pentru tier'a întreaga a fostu Boemi'a, care da contingentulu deregatoriiloru, — é' acuma e Ungaria care basata pe principiulu cestiunii, egalității si alu fratietății si-espeditia in Transilvania fii, pre cari nu i-a potutu dislocă, si i tramine sê ne invetie ca pe nisce copii bastardi.

„Straplantarea prima o-a inceputu escelentia sa ministrulu de finantia; inse caus'a, câ plantele sale nobile nu s'au desvoltatu spre bucuria dnei sale, este, câ acimatisarea astepta tempu, si pentru aceea ne rogâmu sê astepte si escelentia sa pana la inflorire. Dupa acést'a a urmatu a dou'a dispusetiune ministeriale : organizarea comisiunei pentru constatarea locului.

Noi ne inchinâmu cu umilintia inaintea principului Esclentiei sale, ministrulu de finantie : câ pentru o buna administrare a afaceriloru se receru cunoscintie speciala, dara fiindu câ domnu, cari s'au tramine pe capulu nostru, si-au castigatu cunoscintiele chiaru pe tempulu si in scolele lui Bach si Schmerling : limbele rele vorbescu, câ Ungaria, care e intr'o stare supranumeraria onoraria, si-tramine omenii brevi manu in Transilvania, precum se tramineau odiniora din Ciaslau. Inse in Transilvania nu e destulu a fi omu de specialitate : aici se recere cunoscintia perfecta a mai multor impregiurări importanti si ponderose, in cari deca voru incepe ne cunoscatori a estemporisă, voru fi numai de risu.

„Chiaru acuma este vorba de una a trei'a dispusetiune in afacerea cea mai complicata a Transilvaniei : organizarea urbarialitatiloru.

„Ca sê se pota convinge ori-cine, câtu se deosebescu referintiele de posesiune din Transilvania de câtra cele d'in Ungaria, amintimu numai atât'a, câ pamentulu Transilvaniei are natura juridica de 3 plese : pamentulu magiaru, secuiescu si sasescu.

„Dupa întemplanturile de pana aci, nu potemu decâtu sê asteptâmu si sê pan'limu dupa post'a de tote dîlele, ca sê vedemu din „Wiener Zeitung“ ulu d'in Buda-Pest'a pre cine s'a înduratu a ni tramine escelentia sa in cestiunea cea mai ardiatoria, pentru regularea urbariale. Nici nu ni remane a mai crede alt'a, decâtu câ tote posturile aceste se voru implè din falangele Bezirkeriloru numai mai de una-di goniti de aici si d'in ale absolutismului.

Cu unu cuventu, esperintia de 20 ani ni spune, câ, deca numai posturile cele mai neinsemnate voru fi lasate omeniloru d'in patria, observatiunea facuta de istoriculu nostru secuim, Cserei, „Tota nenoroicioarea Transilvaniei vine d'in Ungaria“ va fi justificata.“

Cand u vorbesce asiă unu unguru, ce sê mai dicemu noi romanii d'in Ungaria si Transilvania, pentru cari se vedu a fi rezervate numai posturile de darabanti, porturi, hai luci si de scriba. La posturi mai innalte, de ai cercă cu lamp'a lui Diogene, abia ai gasi ici-colo câte unu romanu — rari nantes in gurgite vasto. Asia si-esplica cei de la putere in tempurile aceste constitutiunali egalitatea si fratietatea!

Inca si familia nobila de RÁKÓTZI (Racoltia) e de sange romanu.

Cerulu e majestosu prin stele, camp'a verde mandru cu flori, muntii alanci pretiosi prin tesaurii lor; — asiă si poporele sunt maretie prin genii lor.

statului romanu acela sange june si sanetosu care lu-va intari. Cu câtu Românii va contiené mai multu sange de acestu-a, cu atâtu pulsulu ei va bate mai recinte si mai plinu; cu câtu se va supune mai multu curei democratice, cu atâtu se va mantui mai iute de relele ce o bentiue. Acest'a o si sperâmu cându vedemu in fruntea ei barbati cari s'au devotatu binelui si fericirii poporului, cari au suferitu si s'au luptatu impreuna cu elu. Dacu acesti barbati salvatori sunt continuu improsacti cu tina de contrarii lor — nu trebuie sê renunçiamu la credintia in triumfulu libertatii, că-ci scimu că reactiunea nu dorme nici odata, nu înceta a si-desveli drapelulu sêu spre a se adunâ sub olu toti câti nu voiescu libertatea. Amicii privilegiilor, inimicii progresului si ai libertatii, aceia cari s'adi mai sustienu spiritulu casteloru si privilegiilor, aceia, cari eredu că întielegintia, cultur'a, dreptulu si libertatea trebuie sê existe numai pentru regiunile mai nalte, si că poporul trebuie tîenutu eternu in stadiulu infantiei ca sê-lu pota domni dupa placu — adi trebuie sê se rutineze in fatia grandiosulu triumfu alu democratismului.

Noutati Straine.

AMERICA. Impartesimu d'in cuventarea cu care Juarez, presedintele Statelor Unite, a deschisu congresulu de estu-tempu, urmatoriele pasuri mai interesante.

Esecutarea sententiei de morte dela Queretaro a fostu o necesitate pretinsa de dereptate si impregurările cele critice, ca sê se asceduie pacea terei pentru venitoriu, si sê se puna capetu turburârilor si necasurilor interne, cari causera atâta nefericire. Dupace legea s'a aplicatu cu cea mai mare rigore contra aceluia, care a ocupatu locul celu mai de frunte între vinovatii politici, cu atât'a a potutu aretâ mai multa blandetia fatia cu ceialti.

Republic'a a iertatu, câtu a potutu filorulu sei raticiti si a remuneratu cu marinitate pre aceia, cari au adusu pentru ea versare de sange si stricatiune de pre pamentu strainu.

Intervenirea Françei monarchice ne au astrinsu ca se sustienem în bune între republicele sorori; aceste statutu documentatu in tempulu resboiului afara de tota biela că li diace la inima libertatea si nedependintia Mesicului. Poporatiunea si guvernulu republiceloru Sud-Americane a facutu demonstratiuni in favorea juridictiuniloru legitime mesicane; nu de multu s'a infatiosatu inantea noastră tramisulu Boliviei felicitandu republic'a pentru invingerile reportate. Cu statele unite asemenea amu sustienutu relatiune amicabile, ce nu amu încetatu a nutri nice pre tempulu resboiului, nice unadata. Bunavointia continua a poporeloru Statelor-Unite si continu'a spriginire a guvernului de Wassington a deobligatu forte multu pre poporul si guvernulu mesicanu. — Prin intervenire s'au frantu relatiunile nostre cu poterile europene. Trei d'in acestea au încetu inimicitii pre fatia contra republicei prin conventiunile de Londr'a.

Mai tardiu au fostu ocupata singuru cu interveniunea Françei.

Guvernulu republicei fără ceva pretensiune s'a îngrigitu a încungurâ totu, ce ar' fi potutu vatemâ guvernele poteriloru numite. si acum candu impregurările sunt mai favorabili, nu se retiene a face conventiuni noue pre basea ecuitatii si a dreptatii, mai alesu cu privire la interesele comerciali.

Guvernulu nostru n'a întârdiatu mai departe a pune sub scutul si influintia legiloru pre toti cetatenii statelor straine, cari locuiscu pre teritoriulu republicei. Importanti'a a cestei scutiri a fostu destula cauza, ca sê se delature conflictele si mania. Amu aretatu cu dovedi nedisputabili, că institutiunile nostre liberali si sanetose receru, ca supusii straini sê se bucuie de aceea-si pusetiune cu cetatenii Mesicului, si — fără ca sê se facă nisce conventiuni debili pentru apeararea loru — sê fie impartesiti in acelea-si drepturi si privilegii.

Varietati.

*Productulu de cereale in Ungaria. Teritoriulu întregu alu pamenturiloru aratorie ce se cultivedia in Ungaria si partile ei, dupa „Austria“ e aproape la 17.523,000 jugere catastrali. Din acest'a 0.33% dela unu jugeru se folosescu pentru sementurele de toamna (grâu si secara), 0.40% pentru cele de primavara (malaiu, ordiu si ovesu) si 0.27% pentru ogoru, asie câtu luandu calcululu de mediulocu alu producerii aniloru din urma, potemu calculâ pentru sementurele de toamna 12½ mesuru, er' pentru cele de primavara 14 mesuru. Considerandu inse neindatenat'a recolta buna din anulu 1867, venitul productiuniloru din toamna ultima lu potemu pune la 16½ mesuru. Dacu luâmu de base teritoriulu supra disu, productulu de cereale in Ungaria si partile ei pe anulu 1867 se vede in urmatoriele cifre: Grâu 70 milioane, secara 25 milioane, malaiu 55 milioane, ordiu 28 milioane si ovesu 51 milioane de mesuru. Din care pentru sementia (computandu câte doué mesuru pe unu jugu magiaru de 1200□ orgii) e de a se subtrage, d'in grâu 9 milioane, d'in secare 2.400,000, din malaiu ordiu si ovesu 17 milioane de mesuru. Considerandu mai iucolu că consumarea cerealeloru in tota tier'a, cu o po-

poratiune de 15 milioane, face aproape la 45 milioane de mesuru (computandu pentru unu capu câte 3 mesuru), si cumca Viena e silita a cumperâ pe totu anulu câte 2 milioane de mesuru de grâu si secara din Ungaria; — cuantitatea întrega ce remane pentru esportare abié face 24 milioane de mesuru de grâu, si 5½ milioane de secara. — Din care pana in finea lui Decembre s'a esportatu 14 milioane de mesuru de grâu, si 4 milioane de secara. Dintre celelalte specii de bucate, in privintia esportarei singuru ordiulu vine in consideratiune, care se cerca tare pentru fabricele de spiritulu din strainetate.

*„Diuarulu Romanulu“ in Nrulu sêu d'in 30. dec. (celu mai nou care l'am primitu, va se dica: post'a de la Bucuresti la Pest'a face acum calea in 7 zile, in locu de 4 zile, pre tempulu ninsoriloru celoru mari o facea in 9 zile) anuncia că de la anulu nou se va tipari cu litere noue. Asta scaderé formala a „Romanulu“ erâ de multu sentita, si progresulu in asta privintia va fi salutat cu buuria d'in partea cetitoriloru. Pretiurile se fipeza de la acea data in moneta noua, si a nume:

Pre anu	58 lei noi (franci)
„ 6 lune	29 „ „
„ 3 „	15 „ „

Prenumerantii d'in Austria au sê mai adauga si portulu postei. Reducerea in moneta austr. (bani de argintu) se pote calculâ usioru socotindu-se unu leu = 40 cr. v. a.

Recomendâmu publiculu romanu d'in Austria uniculu diuaru romanu, carele ese in tote dilele, si care totu de a un'a urmandu principiile cele mai liberale au aperatu libertatiile, nedependintia si marirea natiunale a Romaniei, si s'a interesatu pururea de sortea Romanilor austriaci.

Este de doritu ca comerciulu literariu, carele între fratii de d'in coce si de d'incolo de Carpati au fostu pana acum mai nulu, sê se laticesca in proportiunea intereselor atâtu de striusiu unite.

Multiamita publica. Subscria comunitate a arangiatu unu balu in sala casinului de Beiusiu in 3. Martiu 1867. a carui venit curatu s'a intrebuintatu spre incheierea edificareii scolei si casei parohiale a acestei comunitati dearse in 1862.

In câtu priyese banii încersi, comitetulu arangiatoriu si-a facutu socotile la tempulu sêu, inse fiindu-câ 13. insi d'între Domnii cari au fostu rogati pentru impartirea bileteloru prin provincia, neci biletele nu le-au retransmis, neci baii pentru dînselu, dar' neci macaru respunsu, s'a decisu d'acu ca epistolele respective sê se reclameze, si socotile numai atunci sê se inchiae, candu va sosi respunsulu de la acei domni. Reclamatiunea s'a facutu, respunsu inse neci pana asta-di n'a sositu, deci ne mai avendu ce acceptâ, ni implinimu o sânta si placuta detorintia, candu prin acest'a aducemu multiamita publica tuturoru acelor-a cari au binevoitu atâtu ca coleptanti zelosi, câtu si prin contribuir a ne ajutorâ.

Onoratele nume a contributoriloru, si sumele încurse sunt urmatorielu:

1. La cassa au încursu:
De la d. Virâgh Istvâu, prin o torta eloteriata 21 fl. 60 cr. Szarukán Gergely 5 fl. Petrus Márton 3 fl. Georgiu Vasileviciu 5 fl. Teodour Fassie 5 fl. P. Cosma 5 fl. Iosifu Vancu 5 fl. Kummer et Mareck 10 fl. Cath. Vasu 2 fl. Vas. Vasu 2 fl. Beliczey Elek 2 fl. Pav. Vladutiu 1 fl. Káner János 1 fl. Benedek Ferencz 1 fl. Solich Károly 2 fl. Klencs Jós. 1 fl. Constantina Drolla 1 fl. El. Cristofu 1 fl. Teod. Ardeleanu 2 fl. G. Marianu 1 fl. Eug. Sabinu 1 fl. Jos. Bura 1 fl. Pav. Binsini 2 fl. Teod. Popu 1 fl. Joane Bolcasiu jun. 2 fl. Nicolau Cristea 3 fl. I. Kerekas 1 fl. Teod. Cioeanu 5 fl. G. Cjuma 1 fl. Svajk aGyörgy 1 fl. Farkas Gyula 3 fl. Zsigmond Lajos 2 fl. Végh János 1 fl. Andr. Pappfalvai 1 fl. Horváth Mich. 1 fl. Dr. Grünwald M. 5 fl. Dem. Horvatu 1 fl. Ioane Veresiu 2 taleri vendusicu 3 fl. 69 cr. M. Popoviciu 3 fl. Beloticiu 2 fl. Costa Adamóc 1 fl. P. Cociu 2 fl. Ios. Dudulescu 2 fl. 46 cr. Ios. Erdeli 2 fl. Orley K. 1 fl. Orley G. 1 fl. Egeth L. 1 fl. János Antal 1 fl. Pevlu Papu 3 fl. G. Papu 1 fl. Eder Laurentiuc 2 fl. D. Negreanu 3 fl. P. Paulu 2 fl. 46 cr. M. Hadgi 1 fl. Kulsovsky Sándor 1 fl. Schenkerzek F. 1 fl. Bozinteanu 1 fl. Bulcu 2 fl. Iosifu P. Silagyi 1 fl. Szalai Ferdinand 2 fl. I. Muresianu 1 fl. C. Catianu 1 fl. Olteanu 1 fl. A. Antalu 2 fl. I. Kóváry 2 fl. Kóváry 1 fl. S. Andreiu 2 fl. Gf. Porcia Lajos 5 fl. Sárosi Jos. 1 fl. Jámor I. 3 fl. Vas. Ignatu 2 fl. Jos. Papi 2 fl. Ign. Stupa 5 fl. Neubauer István 5 fl. Ioanu Bolcasiu sen. 3 fl. Ilie Frenin 3 fl. Caltianariu 1 fl. Orbán L. 2 fl. Buder F. 2 fl. Borsovicsky Lajos 1 fl. G. Sferle 2 fl. Nic. Papu 3 fl. Ioanu Papu 3 fl. Steiner Cl. 3 fl. V. Sferle 1 fl. St. Fetu 1 fl. Jos. Iutiu 1 fl. Mih. Bandiciu 2 fl. S. Popoviciu 2 fl. V. Damsia 2 fl. V. Papu 3 fl. G. Dringiu 3 fl. Fl. Hosszu 1 fl. Ilie Moga 1 fl. I. Selagianu 2 fl. Gavru. Cosma 2 fl. Steineruc 2 fl. Guttman M. 2 fl. Marinescu 1 fl. Nerps D. 1 fl. Miháli Al. 1 fl. G. Domsia 1 fl. P. Domsia 1 fl. Dem. Iancu 3 fl. Ábrahám I. 1 fl. Géczy János 3 fl. Bóross Jos. 1 fl. Roithi 2 fl. Gavru. Lazaru 3 fl. I. Pantea 4 fl. Kovászny D. 1 fl. Weinberger Mih. 3 fl. Tisch Mich. si Ed. 6 fl. Flor. Hoza 1 fl. I. Péter 1 fl. Schwimmer M. 2 fl. V. Curtescu 2 fl. M. Colic'a 1 fl. Arone Boitiu 2 fl. Reginer I. 1 fl. Erdei F. 1 fl. Zakariás G. 2 fl. Ambrosiu Marchisiu 5 fl. I. Papu 2 fl. Kien K. 2 fl. Liszke Jos. 2 fl. Lukács E. 2 fl, tort'a cascigata prin d. Ilie Freniu cu convoirea dsale eloteriandu-se de nou a importatu 10 fl. 80 cr., sum'a totala încursa la cassa 298 fl. 1 cr.

2. Colectantii d'in Oradea mare Michailu Stupa si Vasiliu Bordasiu au tramis 68 fl. Cu numele inse numai pre acei dd. contributori i-au insemnatu cari au datu mai multu de 1 fl. pentru biletu, si sumele eara-si numai catu au trecut peste 1 fl. Acesti-a au fostu: D. Aron Mihailoviciu cu 4 fl. Petru Nicoliciu 4 fl. Simor G. 2 fl. Farkas L. 1 fl. G. Fassie 1 fl. P. Fassie 1 fl. I. Popfu 1 fl. Ioane Pap canon. 1 fl. I. Mankovics K. 1 fl. Ant. Zomborli 1 fl. Nagy Istv. 1 fl. Dr. Paulini 4 fl.

3. Domnulu col. Artemiu Siarcadi d'in Borodulu mare a tramis 21 fl. si anume: de la familia Palladi 3 fl. Stef. Borosiu 1 fl. Art. Siarcadi 2 fl. Pollák Ignacz 1 fl. Nic. Antonescu 1 fl. Ios. Furcoviciu 1 fl. Kohn Ant. 1 fl. Ioanu Caenci 1 fl. Egyed Farkas 1 fl. Cineva 50 cr. dtto 50 cr. Georg. Plasie 1 fl. I. Venteru 25 cr. Petrus I. fl. I. Muresianu 1 fl. P. Topai 50 cr. Jos. Halász 50 cr. Cucu I. 25 cr. Sandru Pap 1 fl. N. N. 50 cr. Teod. Stupa 2 fl.

4. Domnulu Joane Bartolomeiu d'in Caransebesiu a tramis o consemnare despre 20 fl. in facta inse numai 18 fl. au sositu. Numele insemnate de dsa sunt: Il. sa D. Eppu Ioane Popassu 12 fl. I. Petia 1 fl. A. Vasileviciu 1 fl. A. Stancoviciu 1 fl. F. Posta 1 fl. M. Lichtneker 1 fl. I. Bartolomeiu 1 fl. Jos. Seraciu 1 fl. capitaulu Seraciu 1 fl.

5. Din Aradu dela rep. Georgiu Pop'a 5 fl.
6. Venitul unu banchetu d'in casin'a de Beiusiu II fl 20 cr.

7. Domnulu Ioane Vasu col. dela Vasou a tramis 24 fl. si anume: de la DD. Tanase Coroiu 5 fl. Nic. Coroiu 2 fl. Const. Boitiu 1 fl. Ales. Coroiu 1 fl. Nic. Dancu 1 fl. Petru Padureanu 1 fl. Ionasiu Dancu 1 fl. Ign. Ladasiu 2 fl. Iordán Ant 1 fl. 50 cr. Vilh. Selack 1 fl. 50 cr. Fr. Fest 1 fl. Mih. Coroiann. 2 fl. Vas. Siarcadi 1 fl. Kalotai L. 1 fl. I. Vasu 2 fl.

8. Domnulu Stefanu Antonescu col. d'in Fagetu a tramis 6 fl. si anume de la Dsa 1 fl. Nic. Milosiu 1 fl. Iac. Stoica 1 fl. Sol. Opsia 1 fl. I. Vladu 1 fl. Const. Lazaru 1 fl.

9. De la comunitatea greco-romana d'in Pesta prin D. Georgiu Stupa 20 fl.

10. Domnulu Iosifu Baracu col. d'in Brasiovu a tramis 20 fl. si anume: De la Dsa 2 fl. Ioane Petricu 1 fl. Bart. Baiulescu 1 fl. Bonif. Pitisiu 1 fl. G. Persinariu 1 fl. Const. Popasu 1 fl. I. Florianu 1 fl. I. I. Teclu 1 fl. Dem. Eremias 1 fl. Jac. Ferhatu 1 fl. Sotiru Maneiu 1 fl. Stef. Sotiru 1 fl. I. Stanescu 2 fl. G. I. Bombeanu 1 fl. Iord. Davidu 1 fl. Dan. Dimitriu 1 fl. Const. Steriu 1 fl. I. G. Joanu 1 fl.

11. Domnulu Zacharia Boiu c. d'in Sablin a tramis 10 fl. si anume: de la DD. Nic. Popea 3 fl. Gr. Mateiu 2 fl. Ant. Bechnitiu 1 fl. Nic. Nagy 1 fl. Nic. Cristea 1 fl. Z. Boiu 2 fl.

12. Domnulu Ioane Tieranu d'in Lipova a tramis 6 fl. si anume: de la Dsa 2 fl. G. Fogarasi 1 fl. Ales. Ciordanu 1 fl. G. Serbu 1 fl. At. Popi 1 fl.

13. Dela Domnulu Georgiu Borha jude cere. in Belu prin d. Teod. Popu 5 fl.

14. Domnulu Visariou Romanu col. d'in Resinaria a tramis 6 fl. si anume de la d. Dr. Stoianu 1 fl. Il. Muciu 1 fl. Dr. Ioane Nemesiu 1 fl. Maniu Drocu 1 fl. Jac. Ciuceanu 1 fl. V. Romanu 1 fl.

15. De la Domnulu Petru Chirilescu d'in kétegyháza 5 fl.

16. D'in Giula prin Di Prot. G. Vasileviciu 7 fl. si anume: de la d. Dim. Vasiarhanu 1 fl. Dim. Franco 1 fl. Dim. Nica 1 fl. Ana Kalmár 1 fl. Nic. Andras 1 fl. Laz. Bogar 1 fl. Orley Istv. 1 fl.

17. Domnulu Nicolau Ardeleanu col. in Buteana a tramis 4 fl. si anume de la D. G. Borhu 1 fl. Ios. Ilie 1 fl. Nic. Ardeleanu 2 fl.

Beiusiu in 13/1. Ianuaris 1868.

In numele comunitatii romane gr. or. de Beiusiu **Antoniu Kigyosianu** curatoru primariu.

Sciri electrice.

Zagrabia, 15. ian. Inainte de alegerea presedintelui, Subotich cu 14 consoci ai sei proiepteză tramitarea unei deputatiuni la imperatulu pentru a lu rogâ, ca sê se disolve diet'a presinte adunata pre basea unei legi electorali octroiate si sê eonchiame alt'a. Zivkovich e de parere că acestu proieptu nu este la tempulu sêu si cas'a pucele la ordina d'ilei. Dup'ace a, partia liberala natiunale, afara de Vucotivich si Filipovich, parasese sala dietei. Apoi s'au alesu de presedinte Vacanovich, directoriu de finance; de vice-presedinte primariu Zivkovich, si de vice-presedinte secundariu, neprimindu Stojanovich, se alese Majlevach.

Bucuresci, ian. 15. Adi a deschisu principele. Camera si Senatul in limb'a romana; vorbirea de tronu pune in prospectu transactiuni cu poterile in printiaconsulatelor, postelor si in privintia d'ariloru pentru privilegii. Promite tolerantia câtra iudovi si imbunatatiri pe terenulu administratiunii finantieloru, justitiei si agronomiei; proiepte de lege in caus'a decentralisarii, a câliloru ferate si pentru noua organizare a militiei.

Triestu, 16. ian. Solenitatiile funebrale s'au inceputu prin puscature de doliu si sunete de campana. Pe strade si la case erau implantate stindarde de doliu. Mersulu funebrele s'a inceputu prin militia, dupa ea au urmatu consiliulu cetatii si preutimea. Dupa carulu funebrelu au mersu fratii imperatului, Tegetthof, reprezentantii poteriloru straine, Statulu-Magioru, consuli, corporatiunile, marinarii. Multime de poporu s'a alaturatu inca câtra petrecatori, si s'a portatu cu o compatimire profunda. Pravaliele si burs'a au remasu asta-di inchise.

Viena, 16. ian. „W. A.“ anuncia, că delegatiunile s'au constituitu domineca. Luni se voru primi delegatiunile de câtra imperatu in presintia ministriloru de stat; fie-care deputatiune se va introduce deosebitu prin presedintele sêu ministeriale.

Zagrabia, 16. ian. Insedintia dietale de astadi s'a alesu o comisiune de 9 membri pentru adresa. Sediintele s'au amanatu, pana candu comisiunea si va fini lucrările.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si oditoriu:

ALESANDRU ROMANU.